

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ З УРАХУВАННЯМ ГЕНДЕРНИХ АСПЕКТІВ

Статтю присвячено організації статевого та гендерного виховання хлопців і дівчат в умовах сучасної загальноосвітньої школи. Надано рекомендації щодо проведення цієї роботи з учнями різних вікових груп.

Ключові слова: навчально-виховний процес, статеве виховання, гендерне виховання.

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття увагу значної частини науковців привернула гендерна проблематика. Свої дослідження вчені (І. Братусь, Ю. Бурцева, О. Василенко, С. Вихор, О. Главацька, С. Гришак, Н. Гусак, М. Зубілевич, І. Іванова, І. Ковальчук, Г. Корчова, В. Кравець, Г. Лактіонова, В. Левицький, Н. Максимовська, І. Мунтян, О. Селіванова, Н. Сінькевич, Л. Харченко, І. Чеботарьова, Л. Яворська, Л. Яценко, С. Яшник та ін.), як правило, присвячують історії гендерної педагогіки, гендерній педагогіці, гендерній соціалізації, гендерному вихованню та освіті, міжстатевим стосункам, статевому вихованню тощо.

Водночас маємо констатувати, що вчителям, вихователям, іншим працівникам системи освіти, студентам вузів, широкому колу громадськості все ж таки бракує інформації з теорії гендеру, а особливо з практики проведення відповідної роботи.

Мета даної статті – проаналізувати можливості організації виховної роботи з учнями різних вікових груп із урахуванням гендерних аспектів в умовах сучасної загальноосвітньої школи.

Сьогодні однією із найбільш важливих задач виступає формування у підростаючого покоління гендерної самосвідомості. Це “є першою сходинкою, початковим станом, оскільки індивід, перш за все, усвідомлює власне “Я” як “Я – хлопчик”, або “Я – дівчинка” [4: 185]. Щоб здолати “першу сходинку”, треба подбати про належне планування та організацію статевого і гендерного виховання учнів усіх вікових груп.

Планування виховної роботи зі статевого і гендерного виховання необхідно розпочинати з визначення найбільш важливої, актуальної та бажаної для сучасної молоді проблематики. З цією метою можна ознайомитися з психолого-педагогічною і методичною літературою, а також провести з хлопцями і дівчатами відповідні бесіди, опитування, анкетування, тестування тощо.

У такий спосіб легко дізнатися відповіді на наступні запитання: 1. Як Ви ставитеся до виховних заходів зі статевого і гендерного виховання? 2. Чи брали Ви в них участь? 3. Чи розповідали Вам класні керівники або психологи про статові та гендерні відносини? 4. Чи маєте Ви достатньо інформації з даної проблематики? 5. У яких заходах Ви хотіли б взяти участь найближчим часом?

Досвід проведення виховних заходів зі статевого і гендерного виховання засвідчує, що учні ставляться до них позитивно. Більшість із них вважає такі заходи цікавими та необхідними. Школярі не лише із задоволенням беруть у них активну участь, а й намагаються висловити свої побажання щодо їх організації та проведення.

Організуючи виховну роботу зі статевого і гендерного виховання, бажано запропонувати молодшим школярам визначити основні види трудової діяльності чоловіків і жінок у традиційній українській родині; зібрати прислів'я та приказки про чоловіків і жінок, про їхні стосунки, участь у трудовій діяльності; обговорити відповідну тематику під час фронтальних та індивідуальних бесід з хлопцями і дівчатами; провести День матері, День батька, сімейні свята тощо.

Так, під час бесіди з учнями можна з'ясувати, як треба розуміти наступні прислів'я та приказки: “Не в тім хороша, що чорноброва, а в тім, що роботу робить”, “Красою ситий не

будеш”, “Красу не положиш на миску”, “Як сорочка біла, то й жінка мила”, “З краси хліба не спечеш”, “Не хвали жінку тілом, а хвали її ділом”, “Жінка ледащо в хаті нінащо” та ін.

При проведенні з молодшими школярами годин спілкування можна розповісти їм казки та легенди, в яких йдеться про кохання, вірність, подружні стосунки тощо. Наприклад, повідомити дітям, що у слов'янських народів існує традиція святкувати 8-го липня День любові, вірності, сімейного щастя тощо. За легендою ця традиція виникла після того, як колись на білому світі жили князь Петро та проста дівчина Февронія. Одного разу, коли Петро захворів, Февронія його вилікувала. За це Петро пообіцяв одружитися з нею, але не дотримався свого княжого слова. Через деякий час Петро знову захворів, а Февронія знову вилікувала його. Цього разу вони одружилися. Петро та Февронія покохали один одного, жили довго та щасливо й померли в один день. Поховали їх у різних могилках, але вранці вони опинилися в одній могилі, оскільки між ними було таке сильне кохання, що воно здодало всі перешкоди і надало можливість Петру та Февронії й після смерті бути поруч один з одним.

Як правило, молодші школярі (як і учні інших усіх вікових груп) із задоволенням беруть участь у проведенні Дня матері – національного свята, день якого офіційно встановлений державними органами України та інших країн світу.

Напередодні цього свята доцільно повідомити учням таку інформацію: “Уперше День матері святкувався 10 травня 1908 року у США у Філадельфії. Він був ініційований американкою Анною Джервіс на знак любові й пошани до своєї матері. Ця ідея набула популярності й була підтримана широкою громадськістю. Згодом президент США Вудро Вільсон ухвалив постанову Конгресу США, за якою День матері проголошувався як свято і щороку відзначався у другу неділю травня. Святкування Дня матері було перейняте країнами Європи, де почали також його відзначати. На українській землі вперше його відсвяткували у 1929 році у Галичині за ініціативою письменниці-феміністки Ольги Дучимінської. Свято набуло поширення й по всій Україні, але не надовго. В 30-х роках таке святкування було припинене. Лише з 1990 року ідея святкування Дня матері повернулася на Україну. Велику активність щодо цього виявили жіночі організації “Союз українок”, “Жіноча Громада” та Товариство української мови ім. Т.Шевченка “Просвіта”. 10 травня 1999 року Указом Президента України в Україні офіційно відновлений День матері. Ініціаторами офіційного визнання такого святкування стали Державний комітет України у справах сім’ї та молоді, всеукраїнські жіночі організації “Жіноча Громада”, “Спілка жінок України” та “Союз українок”. День матері відзначається щорічно у другу неділю травня. Саме так святкується він у Великій Британії, Фінляндії, Данії, Сполучених Штатах Америки, Естонії, Бельгії, Японії та ін.” [3: 78].

Дещо подібним до Дня матері є День батька – національне свято у деяких країнах, день якого також офіційно встановлений державними органами.

Про День батька учням необхідно повідомити, що вперше його “святкували у США, в штаті Вашингтон, 19 червня 1910 року за місцевою громадською ініціативою. Таке святкування набуло поширення в інших штатах. У 1924 році ідея святкування дня батька як національного свята була схвалена президентом. Офіційно День батька проголосив у прокламації президент Ліндон Джонсон лише у 1966 році. Постійний статус святу надав у 1972 році Річард Ніксон. У теперішній час День батька відзначають у Литві, Фінляндії, Німеччині, Китаї, Таїланді та інших країнах. В Україні Всеукраїнська громадська організація “Жіноча Громада” ініціювала запровадження у державі на офіційному рівні Дня батька. Цим самим ставилося за мету утвердження паритетної рівності жінок і чоловіків у правах, обов’язках та відповідальності щодо виховання дітей та відповідальності за їх майбутнє” [3: 77–78].

Крім того для учнів підліткового віку доцільно організувати конкурси на найкращі вірші, пісні та прислів’я про кохання, про сім’ю, про подружні стосунки тощо.

Деякі заходи краще проводити окремо для хлопців і дівчат. Наприклад, це може бути індивідуальна бесіда “Твоя найкраща подруга”, в ході якої обговорюються такі питання:

1. Чи є в тебе найкраща подруга? 2. Чи довіряєш ти своїй подрузі? А вона тобі? 3. Чи є у вас із подругою спільні інтереси? Які вони? 4. Чи можеш ти зрадити свою найкращу подругу? 5. Чи зраджувала вона тобі? 6. Чи може хлопець стати на заваді вашої дружби? 7. На що ти готова заради своєї найкращої подруги? 8. Ти впевнена, що у скрутну хвилину твоя найкраща подруга буде поруч? 9. Як ти вважаєш, найкраща подруга залишиться з тобою на все життя? 10. Які літературні герої є для тебе прикладом для наслідування у стосунках із твоєю подругою?

Можна запропонувати підліткам розповісти найкрасивіші історії кохання, взяти участь у відповідних іграх, театралізованих дійствах тощо. Крім того в ході годин спілкування, бесід, зустрічей з лікарем необхідно ознайомити підлітків із сексуальною сферою. Ці заходи будуть доречними й для учнів юнацького віку.

Зі старшокласниками під час годин спілкування, бесід, дискусій, так чи інакше пов'язаних зі статевим і гендерним вихованням, доцільно обговорити наступну тематику: "Гендерна рівність в Україні", "Біологічна і соціальна стать", "Гендерні стереотипи", "Фемінізм", "Чоловік і жінка: які вони?", "Чоловічі та жіночі професії", "Ідеальні чоловік і жінка", "Сім'я: сучасні тенденції та проблеми", "Насильство в сім'ї", "Неблагополучна сім'я" та ін.

При цьому запитання можуть стосуватися визначення певних термінів та їх розуміння школярами, проблем та наслідків, які породжує те чи інше явище, а також шляхів подолання існуючих або попередження можливих негараздів. Так, під час бесіди на тему "Фемінізм" необхідно з'ясувати наступне: чи зустрічалися учні раніше з терміном "фемінізм"; чи знають визначення цього терміну, як розуміють його; як впливає фемінізм на стосунки між чоловіками і жінками; у чому проявляється цей вплив; які позитивні та негативні наслідки пов'язані з фемінізацією жіноцтва тощо [7].

З учнями старших класів можна провести заходи, на яких, наприклад, обговорити питання, які розглядалися на всесвітніх конференціях ООН зі становища жінок (Мехіко, 1975 р.; Копенгаген, 1980 р.; Найробі, Кенія, 1985 р.; Пекін, 1995 р.) або під час Асамблеї Тисячоліття (2000 р.).

Зокрема, звернути їхню увагу на те, що в роботі Асамблеї Тисячоліття взяли участь глави 189 держав і урядів країн членів ООН. Розповісти, що на цьому заході прийнято Декларацію Тисячоліття ООН. У цьому документі проголошено "фундаментальні цінності, що мають важливе значення для міжнародних відносин у XXI столітті Серед них – свобода, рівність, солідарність, терпимість, повага до природи, спільний обов'язок. Акцент на безпосередньо гендерних особливостях ставиться в перших трьох.

Свобода. Чоловіки й жінки мають право жити й рости своїх дітей у гідних для людини умовах, вільних від голоду і страху, насильства, гноблення і несправедливості. Найкращою гарантією цих прав є демократична форма правління, заснована на широкій участі й волі народу.

Рівність. Жодна людина і жодна країна не повинна бути позбавлена можливості користуватися благами розвитку. Має бути гарантовано рівність прав і можливостей чоловіків та жінок.

Солідарність. Глобальні проблеми мають розв'язуватися за умов справедливого розподілу витрат і тягаря згідно із фундаментальними принципами рівності й соціальної справедливості.

Глави держав і урядів підтвердили рішучість сприяти рівності чоловіків і жінок та розширенню прав і можливостей жінок як ефективного засобу боротьби із злиденністю, голодом та хворобами й стимулюванню розвитку, що має справжній стійкий характер; добиватися повного захисту й підтримки в усіх країнах громадянських, політичних, економічних, соціальних і культурних прав для всіх; вести боротьбу з усіма формами насильства щодо жінок і втілювати в життя Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок" [3: 17].

Як правило, значну увагу старшокласників привертають заходи, де учні мають можливість дізнатися про життєдіяльність видатних людей, зокрема жінок. Серед них: Бандаранаїке Сірімаво (Цейлон), Бернстрем Бонні (Швеція), Бовуар Сімона (Франція), Богачевська-Хом'як Марта (США), Брундтланд Гро Харлем (Норвегія), Бхутто Беназір (Пакистан), Віке-Фрейберг Вайра (Латвія), Гуж Олімпія (Франція), Ганді Індіра (Індія), Коллонтай О. М. (Росія), Павличко Соломія (Україна), Робінсон Мері (Ірландія), Тетчер Маргарет (Велика Британія), Леся Українка (Україна), Фіннбогадоттир Вігдіс (Ісландія), Халонен Тар'я (Фінляндія) та багато інших. Допоміжні матеріали для проведення таких заходів можна знайти у словнику Т. Мельник, Л. Кобелянської "50/50: Сучасне гендерне мислення" (2005), в бібліографічному енциклопедичному словнику "Жінки України" (2001) та в інших виданнях.

Особливе місце у виховній роботі мають посідати заходи зі статевого виховання, які спрямовуються на правильний статевий розвиток дітей та молоді. При організації таких заходів слід обов'язково враховувати вікові та індивідуальні особливості учнів. Так, для старшокласників можна провести дискусії: "Що означає для тебе кохання?", "Кохання чи розрахунок?", "Одностатеве кохання: за і проти", "Чи існує дружба між протилежними статями?", бесіди: "Повна сім'я – щастя", "Сім'я понад усе", "Вірність і зрада", зустрічі з психологом та лікарем, тренінги та ін. [7].

Окремо для хлопців і дівчат треба проводити бесіди про статеве дозрівання, гігієну статевих органів, ранні статеві відносини, статеві захворювання тощо. Наприклад, із дівчатами (хлопцями) можна провести бесіду на тему "Мій перший сексуальний досвід". Прихованою метою такого заходу має стати виявлення впливу першого сексуального досвіду молодої людини на її подальше життя. Щоб досягти цієї мети, слід провести анкетування або тестування учнів. Більш доцільно це зробити завчасно, за кілька днів до проведення того чи іншого виховного заходу. У такому випадку з'являється час для опрацювання отриманих результатів та належної підготовки до проведення бесіди, під час якої слід спиратися на результати дослідження або навіть оголосити їх.

На початку бесіди важливо налаштувати аудиторію на серйозну розмову, подати коротку інформацію про статеві стосунки, розповісти про джерела, з яких можна дізнатися про інтимні стосунки, надати рекомендації щодо їх вибору. Далі можна проаналізувати відповіді дівчат (хлопців) на запитання анкети (тесту); обговорити з ними проблеми, що можуть виникнути при ранніх статевих стосунках; продемонструвати засоби контрацепції та пояснити як їх використовувати; зосередити увагу учнів на негативних наслідках, які можуть виникнути, якщо не застосовувати ці засоби (небажана вагітність, СНІД та ін.).

Зауважимо, що отриману шляхом анкетування (тестування, опитування) інформацію, треба обов'язково обговорити в ході бесід (у тому числі індивідуальних) з учнями або їхніми батьками, під час годин спілкування, дискусій, батьківських зборів тощо. Лише в такому випадку можна досягти бажаного результату: усвідомлення школярами того, що вони є представником тієї чи іншої статі; що чоловік і жінка мають у суспільстві однакові права та обов'язки; що у взаєминах між статями існує соціальна відповідальність; що треба навчитися розуміти й поважати інших людей, оцінювати свої вчинки стосовно них, приймати усвідомлені рішення в сфері міжстатевих стосунків та ін.

Вищезазначене стає ще більш важливим, якщо врахувати ситуацію, характерну для сьогодення. Йдеться, передусім, про те, що швидко зростає кількість материнських сімей (коли дитину виховує лише мати). За даними М. Докторович, якщо "в 1980 р. у Росії позашлюбні народження склали 10,6 % від загальної кількості народжень, то в 1997 р. – 25,33 %, 1998 р. – 26,95 %, 1999 – 27,93 %; у період з 1989 по 1998 рр. частка позашлюбних народжень збільшилась вдвічі з 13,5 % до 27 %. За статистикою, на 2003 р. у РФ 62 % дітей виховується в монобатьківських сім'ях, у тому числі 47 % – матерями-одиначками" [2: 35].

Ця проблема актуальна й для України, де кількість неповних сімей складає 24,8 % від загальної кількості сімей. Найбільша їх кількість мешкає в Севастополі – 16 %,

Тернопільській області – 14,5 %, Києві – 13,9 %, Харківській області – 13,3 %, Закарпатській області – 13 %, АР Крим – 12 %. Більшість неповних сімей мешкає у містах [2: 36–37].

Крім того, “найбільший відсоток в Україні складають діти з розлучених сімей: їх понад третина і переважно вони проживають з матір’ю. Це можна пояснити українським законодавством, згідно з яким пріоритет стосовно дитини до 10 років має мати, після зазначеного вікового цензу дитина має право вибору і самостійно вирішує з ким із батьків вона воліє проживати. Але можуть бути винятки: нормативно-правові документи передбачають втручання фахівців (соціального педагога / соціального працівника, психолога) у випадках, коли мати асоціальна, визнана у судовому порядку недієздатною або непрацездатною” [там само].

В Україні позашлюбні народження складають 17,3 % від загальної кількості народжень. Найбільше таких народжень (від загального числа позашлюбних народжень) припадає на такі регіони: АР Крим – 25,9 %; Херсонська область – 24,9 %; Миколаївська область – 23,8 %; Дніпропетровська область – 23,8 %; Запорізька область – 22,4 %. Найменший відсоток позашлюбних народжень припадає на західні області: Львівська – 6,9 %; Тернопільська – 5,6 %. На думку М. Докторович, останнє “можна пояснити впливом патріархальної культури та дією стереотипних установок у західноукраїнському регіоні” [2: 106].

Представлена вище інформація щодо кількості позашлюбних народжень вражає ще більше, якщо нагадати, що наприкінці XIX століття в Росії позашлюбні народження складала лише 2–2,3 % [там само].

Більшість позашлюбних народжень “припадає на дві вікові групи: 15–19 років та 40–49 років, перші стають матерями за необхідністю в силу відсутності досвіду та особистісної і соціальної незрілості; інші – свідомо, для народження дитини, яка є останнім шансом створити сім’ю” [2: 107]. Тобто, як бачимо, для молодих людей 15–19 річного віку цілком можливе позашлюбне народження дитини, а отже, слід подбати про зменшення вірогідності такого.

Сьогодні, як і раніше, молоді люди повинні прагнути мати міцну, дружну сім’ю й розуміти, що гарна родина та, де батько й мати мають рівні права, де зростають кілька дітей, де батьки свідомо і відповідально ставляться до їх виховання, де всі люблять і шанують один одного, піклуються і допомагають один одному, де кожен має свої обов’язки та виконує їх із задоволенням.

Хлопці і дівчата мають знати, що коли вони візьмуть шлюб зі своїм обранцем, то перед ними постане вибір щодо місця проживання подружжя та гендерного контракту (соціальної ролі, яку кожен із них буде обіймати у шлюбі).

Зауважимо, що науковці, які присвятили свої дослідження гендерній проблематиці констатують, що нині в Україні “проглядається” кілька видів шлюбів та кілька типів так званих “гендерних контрактів”. Зокрема, вони виділяють такі види шлюбів: 1) патрилокальний, якщо молоде подружжя проживає з батьками хлопця; 2) матрилокальний – подружжя проживає з батьками дівчини; 3) монолокальний – подружжя проживає окремо від батьків; 4) дислокальний – подружжя проживає окремо один від одного.

Вищеназвані види шлюбів є загальновідомими, однак треба обов’язково ознайомити з ними школярів та пояснити, що при проживанні в патрилокальному і матрилокальному шлюбах молоді люди повинні прислухатися до думки батьків, дотримуватися їхніх правил співжиття тощо. В іншому випадку конфліктів не уникнути, оскільки батьки, як правило, старші за віком, досвідчені, а також мають генетичну пам’ять, яка полягає, наприклад, у тому, щоб виховувати дітей скільки б років їм не було.

Щодо гендерних контрактів, то вчені виділяють наступні їх типи:

– працююча мати – контракт, що передбачає і материнство, і заробіток жінки, який є життєво необхідним для всієї родини через нестачу матеріальних засобів для існування;

– кар’єрно-орієнтована жінка – контракт, що поєднує роль матері і відповідальної за домогосподарство з професійним зростання жінки, та передбачає безкоштовну допомогу родичів і оплачувану працю найманих робітників;

– домогосподарка – контракт, який передбачає обслуговування жінкою членів родини, материнство й турботу в обмін на матеріальне забезпечення чоловіком;

– спонсорський контракт – контракт, що передбачає обмін зовнішньої привабливості й сексуальності на матеріальне забезпечення чоловіком [5: 367].

Із названих контрактів, на жаль, сучасна молодь, зокрема дівчата, прагнуть обрати спонсорський контракт, оскільки інші типи контрактів здаються їм занадто важкими та непривабливими. Однією із причин такого є відсутність цілеспрямованої та систематичної виховної роботи зі статевого і гендерного виховання.

Запобігти таким недолікам можна, якщо організувати просвітницьку роботу щодо гендерних відносин у родині, різноманітні виховні заходи зі статевого і гендерного виховання та ін. Ця робота має бути спрямована на формування у дітей правильних уявлень про подружнє життя, виховання поваги до протилежної статі, а отже, сприятиме закладанню основ майбутньої міцної сім’ї. До того ж, у процесі підготовки та проведення таких заходів у дівчат формуються жіночість та гарні манери, а в хлопців – повага до жінки, відповідальність тощо.

Зазначене стає ще більш важливим з огляду на дослідження, яке було проведене серед студентів Одеського національного університету імені І.І.Мечникова і показало, що, на їх думку, у дівчат треба виховувати жіночість (31,8 % респондентів), уміння вести господарство (27,3 %), відповідальність (18,1 %), сором’язливість (18,1 %), уміння виховувати дітей (13,6 %), гарні манери (13,6 %). У хлопців – мужність (50 %), повагу до жінки (50 %), відповідальність (31,8 %), міць (18,2 %), доброту (18,2 %), гарні манери (9,1 %) [1: 117].

Аналогічну позицію мають батьки учнів, із яких 75,4 % наголосили на необхідності виховання рис мужності у хлопців та жіночності у дівчат, а решта батьків (24,6 %), на жаль, не переймаються цими проблемами [6: 152–153]. Ураховуючи вищезазначене, в навчально-виховному процесі сучасної загальноосвітньої школи конче необхідно вирішувати проблеми гендерної соціалізації молоді різних вікових груп. Деякі шляхи виконання зазначеного завдання описані в цій публікації, проте проблема багатоаспектна та потребує подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Анєєнкова І.П. Пізнання особистості учня педагогом і гендерні стереотипи / І.П.Анєєнкова // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського. Спеціальний випуск “Інтеграція гендерного підходу в сучасну науку і освіту: результати та перспективи”. – Одеса: ПДПУ ім. К.Д.Ушинського, 2005. – С. 114–118.
2. Докторович М.О. Соціально-педагогічна робота з дітьми з неповних сімей: навч.-метод. посіб. / М.О. Докторович. – К.: Ленвіт, 2010. – 152 с.
3. Мельник Т. 50/50: Сучасне гендерне мислення: словник / Т. Мельник, Л. Кобелянська. – К.: К.І.С., 2005. – 280 с.
4. Орехова В. Гендерна освіта як фактор самоствердження особистості жінки / Валентина Орехова // Інноваційні технології в професійній підготовці вчителя трудового навчання: проблеми теорії і практики: зб. наук. праць. Вип. 1 / Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка. – Полтава: ПДПУ, 2006. – С. 185.
5. Основи теорії гендеру: навч. посіб. / В. П. Агєєва, В. В. Близнюк, І. О. Головашенко [та ін.]. – К.: К.І.С., 2004. – 536 с.
6. Рибалка О.Я. Виховання у підлітків культури міжстатевих стосунків як важлива соціально-педагогічна проблема / О.Я.Рибалка // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г.Короленка. – Випуск 6 (45). – Полтава: Видавництво “Фірма “Техсервіс”, 2005. – Серія “Педагогічні науки”. – С. 149–156.
7. Слюсаренко Н.В. Гендерний підхід до організації навчально-виховного процесу сучасної школи: навч.-метод. посіб. / Н.В.Слюсаренко. – Херсон: РПО, 2010. – 158 с.

Слюсаренко Н.В.

**ОРГАНИЗАЦИЯ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ С УЧЕНИКАМИ
С УЧЕТОМ ГЕНДЕРНЫХ АСПЕКТОВ**

Статья посвящена организации полового и гендерного воспитания мальчиков и девочек в условиях современной общеобразовательной школы. Даны рекомендации по проведению этой работы с учениками разных возрастных групп.

Ключевые слова: учебно-воспитательный процесс, половое воспитание, гендерное воспитание.

Slusarenko N.V.

**ORGANIZATION OF PUPILS' CHARACTER BUILDING
WITH ACCOUNT OF GENDER ASPECTS**

The article is devoted to the organization of sex and gender education of boys and girls under the conditions of modern secondary school. The author gives certain recommendations of work performance with pupils of different age-groups.

Key words: school training, sex education, gender education.

УДК 37.037:355.233.22

Городинська І.В.

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
СТАРШОКЛАСНИКІВ ЛІЦЕЇВ ТА ГІМНАЗІЙ У ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ**

У статті теоретично обґрунтовано організаційно-педагогічні умови, що забезпечують ефективність фізичного виховання старшокласників ліцеїв та гімназій у позакласній роботі.

Ключові слова: організаційно-педагогічні умови, фізичне виховання, позакласна робота.

Актуальність, постановка проблеми. Проблеми вдосконалення системи фізичного виховання учнівської молоді набувають особливої актуальності в нових соціально-економічних умовах.

Аналіз процесів фізичного становлення й розвитку особистості школярів спонукає до перегляду й перебудови організаційно-методичних основ і змісту фізичного виховання. Особливої значущості розв'язання означених проблем набуває у специфічних умовах інтенсифікації навчального процесу ліцеїв та гімназій, що викликає перенапругу фізіологічних систем учнів, зняти яку у спромозі систематичні заняття фізичними вправами.

Питанням вивчення функціонального стану учнів ліцеїв та гімназій присвячені роботи Т.Гнітецької, Н.Гребняка, В.Машиністова, В.Єрмакова, Л.Завацької, І.Ляхової, В.Семенюка, О.Філінкової та ін.

Цільовою комплексною програмою “Фізичне виховання – здоров’я нації” передбачено проведення в закладах освіти трьох уроків фізичної культури на тиждень, бо, як свідчить практика, два обов’язкових уроки не задовольняють потреб організму в руховій активності. Однак за даними досліджень О.Качерова, І.Козетова, Ю.Тупиці, збільшення обсягу рухової активності учнів навіть за рахунок третього уроку фізичної культури не забезпечують номінальну біологічну потребу організму в рухах.

Необхідні пошуки і впровадження нових ефективних форм і методів фізичного виховання школярів у закладах освіти взагалі і в ліцеях та гімназіях, зокрема.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати організаційно-педагогічні умови, що забезпечують ефективність фізичного виховання старшокласників ліцеїв та гімназій у позакласній роботі.